

16. 1. 2023

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela autorského zákona

Dne 21. prosince 2022 byla ve Sbírce zákonů publikována novela zákona č. [121/2000](#) Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Autorský zákon“ a „Novela“). Novela implementuje směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů (dále jen „Směrnice OSC“) a směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu (dále jen „Směrnice DSM“).

Novela reflektuje znění prvního návrhu úprav Autorského zákona, který připravilo Ministerstvo kultury již v listopadu 2020. V naší současné právní úpravě Směrnice OSC a DSM již částečně implementované máme, zbytek nových pravidel inkorporuje právě aktuální Novela. Mimo zajisté zásadních novinek, jako jsou nové druhy zákonných licencí či přísnější pravidla a odpovědnost pro poskytovatele on-line platforem, přináší Novela ovšem i jisté kontroverze a vágní řešení některých autorskoprávních problémů a situací.

Jak konkrétně se rozšiřuje ochrana práv vydavatelů tiskových publikací, jaká jsou nová přísnější pravidla a odpovědnost pro poskytovatele některých on-line platforem či na jaké nové zákonné licence se máme připravit, se můžete dočíst v následujícím článku.

Užití chráněného obsahu pro sdílení obsahu online

Jednou z významných změn je zpřísnění pravidel pro poskytovatele služeb pro sdílení obsahu on-line, kterým přibývají další povinnosti a podmínky, jimiž se má řídit jejich odpovědnost za neoprávněné sdělování díla veřejnosti, tedy odpovědnost za obsah ilegálně nahraný uživateli na jejich servery. Jedná se o poskytovatele některých on-line platforem, které slouží ukládání a zveřejňování široké škály obsahu, kdy poskytovatel takový uživateli nahraný obsah uspořádává a propaguje za účelem zisku (například Ulož.to a podobné servery). Tito poskytovatelé (jak jsou definováni v novelizovaném znění ustanovení § 46 Autorského zákona) budou muset vynaložit nejlepší úsilí k získání příslušné licence ke chráněnému obsahu, ale také ihned po odůvodněném oznámení od autora obsahu znemožnit přístup k dílu nebo je odstranit ze svých internetových stránek a zároveň vynaložit nejlepší úsilí k zamezení jeho opětovnému nahrání. Zjednodušeně řečeno musí poskytovatel nejen takto nahlášený obsah smazat, ale i do budoucna zajistit, aby nebyl znovu nahrán. Novela pak dále specifikuje tyto povinnosti a určuje faktory, které se budou brát v potaz při posuzování, zda poskytovatel své povinnosti splnil či nikoliv.

Pro menší poskytovatele, kteří nabízejí tyto služby po dobu kratší 3 let a jejichž roční obrat činí méně než 10 000 000 EUR, neplatí tyto nové povinnosti v plném rozsahu, kdy tito nebudou muset řešit zamezení opětovnému nahrání díla i do budoucna, ale budou jej muset pouze po nahlášení smazat.

Větší ochrana práv vydavatelů

Další významnou novinkou a zároveň ostře sledovanou změnou je zakotvení nových práv vydavatelů tiskových publikací, kdy je tímto implementován poněkud problematický článek 15 Směrnice DSM, a to do ustanovení §87b Autorského zákona. Dle něj mají poskytovatelé online služeb při jednání o udělení oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci povinnost zachovat vůči vydavateli tiskové publikace spravedlivý, rovný a nediskriminační přístup a za udělení oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci uhradit vydavateli přiměřenou odměnu.

Dosavadní právní úprava totiž nahrávala neférovému jednání a praktikám ze strany velkých poskytovatelů, zejména nadnárodních společností jako jsou Google, Facebook nebo Apple, kdy bylo možné de facto legálně z jejich strany parazitovat na autorsky chráněném obsahu mediálních domů a vydavatelství. Provideri pak na svých serverech například zobrazovali náhledy chráněných publikací, k nimž připojovali reklamu, ze které profitovali, ovšem aniž by vydavatelům tohoto obsahu poskytli jakoukoli odměnu. Tato praxe od účinnosti Novely nebude dále možná a poskytovatelé se budou muset s nositeli autorských práv (nebo kolektivním správcem) domluvit, jak bude právně ošetřena odměna a licence, na základě které budou zveřejňovat byť jen náhledy chráněného obsahu. Autorskoprávní ochrana dle Novely pak bude trvat 2 roky od zveřejnění dané publikace.

Je známo, že provozovatelé velkých digitálních platforem nejsou zpravidla ochotni sjednávat licenční smlouvy a snaží se práva vydavatelů všemožně obcházet. Pro ilustraci poslouží příklad ze zahraničí, konkrétně z Francie, jednoho z prvních členských států, které tuto novou povinnost poskytovatelům uložily. Společnost Google se pokusila tuto povinnost obejít a dala vydavateli na výběr: buď Googlu poskytne licenci ke zveřejňování článků zcela bezúplatně, nebo Google nebude články vydavatele vůbec ve svém vyhledávání nabízet. Antimonopolní úřad toto jednání vyhodnotil jako zneužití dominantního postavení a nařídil společnosti Google, aby se s vydavateli dohodla na odměně. I tak výsledek dohody mezi Google a zástupci vydavatelů nebyl podle mnohých názorů pro vydavatele právě výhodný.

Problematické pojmy

Novela (v tomto bohužel kopírujíc Směrnici DSM), obsahuje i poněkud problematické a vágní formulace. Dle §87b odst. 8 znění Autorského zákona dle Novely (viz výše) se „*právo užít tiskovou publikaci nevztahuje na užití jednotlivých slov nebo velmi krátkých úryvků z tiskové publikace a na vložení hypertextových odkazů*“. Ovšem co považovat za „krátký úryvek“ už Novela ani Směrnice DSM neříká. Dle důvodové zprávy bude tento pojem vykládán individuálně případ od případu, a to v souladu s étosem Směrnice DSM, což se zvláště v kontextu případných sporů před soudem jeví dost problematické a nenahrávající právní jistotě, ke které by měly veškeré legislativní snahy směřovat. Zde Směrnice DSM jaksi nesplnila svůj účel právní úpravu členských států sjednocovat, ale víceméně na ně přenesla odpovědnost zajistit alespoň minimální míru právní jistoty nejen samotných nositelů práv a poskytovatelů služeb, ale i uživatelů. Česká legislativa na toto, na rozdíl například od Francie či Německa, bohužel nezareagovala a nijak vágní pojmosloví neupřesňuje.

Dalším poměrně zásadním nedostatkem Novely je tzv. rozšířená kolektivní správa (ustanovení §97e a násl. novelizovaného znění Autorského zákona), která bude fungovat v nastavení opt-out, kdy kolektivní správce bude zastupovat všechny nositele práv, pokud to oni sami výslovně nevyloučí. Výše uvedené nedostatky tak otevírají velmi široký prostor pro případné soudní spory.

Nové zákonné licence

Naopak vítaným přínosem Novely je celá řada nových zákonných licencí, které mimo jiné umožní snadnější přístup k jinak autorsky chráněnému obsahu, a to ke vzdělávacím či kulturním účelům:

Licence k automatizovaným analýzám textů nebo dat - data mining

Automatizované analyzování textů či dat se děje při jejich vytěžování (proces získávání dat z digitální předlohy). Tímto procesem jsou následně získávány informace o vzájemných vazbách a souvztažnostech v rámci těchto dat. Tyto informace jsou zpravidla dále využívány nejen k vědeckým, ale zejména komerčním účelům. K těmto analýzám dochází i u autorskoprávně chráněných děl (právě díky tomu, že se jedná o automatizovanou činnost). Novela má posílit právní jistotu autorů a nositelů autorských práv, jakož i vytěžovatelů, kteří se v tomto směru doposud pohybovali v „právní mlze“ bez jasných definic a vymezených hranic. Nová licence k rozmnožování díla pro účely automatizované analýzy textů nebo dat upravená v §39c Autorského zákona má za cíl tyto hranice jasně určit a posílit právní jistotu všech zúčastněných stran.

Dále jsou v Novele upraveny zvláštní licence pro instituce vědecké, a to jak například pro vysoké školy, které jako součást své činnosti provádějí vědecký výzkum, tak určité právnické osoby, které splní zákonné podmínky, a instituce kulturního dědictví (blíže specifikovány v §39d Autorského zákona ve znění Novely). V případě, že zhotoví rozmnoženinu díla právě za účelem vytěžování textů a dat pro účely vědeckého výzkumu, do autorského práva tyto instituce za daných podmínek nezasáhnou.

Licence pro užití díla nedostupného na trhu

Instituce kulturního dědictví (jako např. muzeum, archiv apod.) bude moci dle podmínek stanovených v novelizovaném ustanovení § 37b Autorského zákona za neobchodními účely sdělit veřejnosti nebo rozmnožit dílo na trhu nedostupné, které má příslušná instituce ve sbírce, aniž by tím porušila autorská práva. Pokud je známo, bude muset uvést též jméno autora, jakož i název díla a pramen. Autor díla bude moci s takovým sdělením či rozmnožením vyslovit nesouhlas (a to i dopředu).

Licence pro digitální výuku

Další novinkou je možnost, za podmínek stanovených v novelizovaném ustanovení § 31a Autorského zákona, pro školy a další vzdělávací instituce bezplatně užít díla, jinak autorskoprávně chráněná, při vyučování pro ilustrační účel. To by se nemělo týkat děl, která jsou primárně určena pro vzdělávací účely a notových záznamů či hudebních a hudebně dramatických děl.

Licence pro pastiš

Novelou bylo pozměněno také ustanovení § 38g Autorského zákona (licence pro karikaturu a parodii), dle něhož nově do autorského práva nebude zasahovat ten, kdo dílo užije také pro účely pastíše, tj. uměleckého díla, které kreativně imituje styl nebo prvky práce, resp. díla jiného umělce nebo umělců.

Jako každá výjimka z autorskoprávní ochrany i nová zákonná licence pro pastíše podléhá testu upravenému v ustanovení § 29 Autorského zákona (tj. ani v tomto případě nesmí být dán rozpor s běžným způsobem užití díla či nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora).

Doplňkové online služby vysílatele

Nově jsou v Autorském zákoně upraveny tzv. doplňkové online služby vysílatele (viz § 21a Autorského zákona). Bude se jednat o služby současného (paralelního) vysílání, možnosti zpětného zhlédnutí a další doplňkové materiály k vysílání, jako jsou upoutávky na vysílaný pořad nebo recenze na něj. Mezi vysílateli a nositeli autorských práv (případně kolektivním správcem, jelikož i na tyto služby se vztahuje nově zavedená rozšířená kolektivní správa - viz výše) se pak uplatní zásada země původu, kdy pokud nebude sjednáno jinak, bude platit, že užití díla se uskutečňuje na území toho členského státu EU/EHP, v němž je umístěno ústředí vysílatele.

Závěr

Směrnice DSM a navazující Novela Autorského zákona byly přijaty s cílem rozšířit a posílit práva nositelů autorských práv, omezit zneužívání mezer v zákoně ze strany velkých internetových společností a zlepšit přístupnost autorskoprávně chráněných děl pro bohužel účely jako je vzdělávání a vědecká práce. Jedním z primárních cílů bylo také kvalitněji a spravedlivěji právně ošetřit téma odměňování a ochrany práv autorů a vydavatelů v online prostředí. Inovativní instituty a postupy zavádí se snahou narovnat současné internetové prostředí a učinit jej zkrátka více předvídatelné a fér, neboť je to oblast, která neustále expanduje jak svým obsahem, tak svým dosahem, a obecně agenda kolem internetu a internetových platforem se čím dále tím více komplikuje.

Novela ovšem poněkud nešťastně uchopila některé nově zavedené instituty a pojmy, kdy neposkytla dostatečně jasné definice a rámce povinností, díky čemuž vedle vřelého přijetí ze strany například vydavatelů budí celkem oprávněné obavy, zejména ze strany poskytovatelů služeb na internetu. Jakým způsobem budou tyto kontroverze (zejména nedostatečné, vágní či dokonce až absentující definice) v praxi řešeny, se ukáže časem. Ovšem můžeme optimisticky shrnout, že v této podobě zavedené změny a přiblížení se komplexnímu a provázanému systému ochrany autorských práv v rámci celé EU, jsou krokem správným směrem.



Mgr. Tereza Dvořáková,
advokátka



JUDr. Tadeáš Petr,
partner



[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](https://www.peytonlegal.cz)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700
e-mail: info@plegal.cz

[1] Zákon č. [287/2022](#) Sb., kterým se mění zákon č. [458/2000](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [265/1991](#) Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Nejvyšší měsíční hodnota odběru elektřiny se stanoví jako nejvyšší hodnota ze skutečných měsíčních hodnot odběru v odběrném místě v kalendářním měsíci, který se označením shoduje s kalendářním měsícem, pro který se nejvyšší měsíční hodnota odběru zjišťuje (tzn. při zjišťování nejvyšší měsíční hodnoty pro leden 2023 se vychází z hodnot v lednu 2018, lednu 2019, lednu 2020, lednu 2021 a lednu 2022).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)